

Передплата

»РУСЛАНА« вносять:

в Австрії:

на пів рік . . . 20 кор.
 на шість місяців . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 170 кор.

За границею:

пів рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на шість місяців . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодиноге число по 10 сот.

РУСЛАНА

»Вареш ми очі і душу ми вирвем: а не возьмеш милоста і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділі і руских свят о 5^{1/2} год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція »Руслана« під ч. 1. пл. Дамбровского (Хорунщина). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає силіше напереді застережене. — Реклямації неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подати і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Зїзд мужів довіря.

(+) На день 25. мая с. р. (на минувшу п'ятницю) Руский клуб ухвалив скликати зїзд мужів довіря до великої салі »Народного Дому«, щоби нарадити ся, з огляду на зміну міністерства, над теперішнім положенем в справі виборчої реформи. На сей зїзд мала запросити »Русская Рада« і »Народний Комітет« по 70, »Руска Громада«*), радикальна партія і »Народна Воля« по 15 своїх мужів довіря. Позаяк радикали і соціал-демократи заявили, що не прибудуть на спільну нараду, отже п. Романчук відніс ся до всіх згаданих організацій, що спільна нарада не відбуде ся, але оставляє ся кожній стороні свободу нараджувати ся там, де она запросить своїх мужів довіря. Розходило ся отже тепер лише о те, щоби всі організації ухвалили однозвучні резолюції, котрі п. Романчук на засіданю Руского клубу (у Львові дня 25. мая о год. 9-ій) предложив зібраним там послам галицьким і буковинським, від котрих виходили запросини на спільну нараду. Зібрані послы прийняли сі резолюції до відомости і розійшли ся, щоби взяти участь в нарадах своїх організацій.

Як з дневників відомо, удав ся п. Романчук насамперед до Народного Дому, щоби там відкрити зїзд мужів довіря »Русской Ради«, де пояснив ціль

*) »Руска Громада« забула замельдувати ся в ред. »Галічаніна«, отже задля того ему »неизвѣстна«. — *Ред. Русл.*

Страшна ніч.

Антон Чехова, переложив Ол. Барвінський.

Іван Панихин скрутив лампу і почав глухим голосом:

»На святий вечер 1883 р. сиділи ми до пізна в ночі на спиритичнім засіданю в хаті приятеля, що вже помер.

Як ми вертали домів, була страшна пітьма. Вогка мрака спиняла навіть віддих. Я йшов пощупки, бо улиці, якими я проходив, не були освічені.

Я жив тоді в Москві і то в найбільшій часті. Ішов я сумний і пригноблений.

»Твое жите клонить ся до кінця! Покутуй!« Сі слова чув я підчас засіданя з уст духа, якого ми викликували.

Я просив о повторене сих слів. Голос повторив і додав: »Сего дня в ночі«.

Я не вірю в спиритизм, але гадка про смерть усе мене зворушує. Смерть

і задачу наради і неперечно предложив сформуловані ним резолюції, а відтак звернув ся на »Руску Бесїду«, де »Народний Комітет«, лишивши на боці запросити »Руского клубу« на спільний зїзд, запросив від себе своїх мужів довіря і радикалів та соціал-демократів. Сі дві останні організації вислали там своїх представників з окремими заявами, але опісля відбули свої окремі наради (вислід їх нарад поки що ніде не оповіщений).

Нарада мужів довіря »Рускої Громади« тривала до 1/2 год. а хоч висловлювано там різні погляди що до сформулованих п. Романчуком резолюцій, однак зважаючи на інтенції »Руского клубу« ухвалено відтак сі резолюції на внесенє посла Барвінського одноголосно без зміни і подано до відомости п. Романчукови з додатковою ухвалою, що тактику що до дальшого поступованя послів оставляє ся Рускому клубови. Резолюції ухвалені мужами довіря »Рускої Громади« оповістили ми зараз в п'ятницю в нашій часописи.

Наради мужів довіря »Русской Рады« тривали до 1-ої години, а резолюції там ухвалені напечатані в недільнім числі »Галічаніна« в зовсім відмінні від сформулованих п. Романчуком, з чого видно, що присутні нарадам парламентарні послы Король і др. Гладішовский не зуміли перевести там ухвали однозвучної з резолюціями п. Романчука.

се неминуха річ, а всеж таки гадка про неї супротивна людській природі.

Під ту хвилю окружала мене непрониклива пітьма, а о мої уши відбивали ся гуки далекої бурі що свистала і гуділа в бічних уличках. Мною заволодів нечуваний доси переляк.

Я не був ніколи забобонний, але не мав відваги оглянути ся, бо я був певний, що справдешня смерть іде за мною.

Панихин відотхнув, попив водою і оповідав дальше:

»Ся невідгадна а всеж таки зрозуміла тривога не покидала мене й тоді, коли я вступив до комнати. В моїй вельми скромній комнаті було темно Вітер, що гудів на дворі, свистав також в печі і термосив зле зачиненим вікном. Коли маю вірити словам духа, подумав я собі, то се вже вістуні моєї смерті і мене переняв страх.

Я засвітив сірничок а рівночасно сильний подув вітру так затермосив усіма дверми і вікнами, що вся хата затрясла

»Народний Комітет« подав в суботнім числі »Діла« ухвалені єго мужами довіря резолюції знов окремі від сформулованих п. Романчуком, бо лише II, III. і VII. точка в дечім з тамтими схожі, а інші точки зовсім нові, так що й п. Романчук не встиг перевести в своїй організації однозвучної ухвали проєтованих ним резолюцій.

Резолюції радикалів появлять ся імовірно в Громадскім Голосі а соціал-демократів у Волі, отже не можна ще знати, як они вийшли.

Не пора в сій хвилі виступати з докорами в яку небудь сторону зверненими, але нема сумніву, що таке розстріленє сил не може причинити ся до успішної полагоди домагань руского народу так само, як відокремленє малочисленного Руского клубу в державній раді, без союзників, не може скріпити єго становища і надати ему рішачого голосу.

Новий проєкт виборчої реформи.

На засіданю комісії для виборчої реформи президент-міністер кн. Гогенльогге предложив компромісові предложеня виборчої реформи, як вислід ведених ним переговорів зі сторонництвами.

В прирівнаню до первісного правительственного предложеня число членів палати послів побільшило ся о 40. З сеї

ся. »Бідні бездомні... подумав я... але в сій хвилі завмерла в мені вся думка. Волосє стало справді дубом, в ушах моїх шуміло, а неперчуваний страшний переляк обезволодів всі мої члени.

При сьвітлі сірника побачив я на помості в моїй комнаті домовину. Сірник сьвітив вправді лише хвилину, однак я бачив се з такою докладністю, яка тривав віками. Се була домовина для людини середного росту, вибита рожевим шовком, на срібних ніжках, із срібними рукоятями, як звичайно уживав ся для дівчат з богатших станів.

Я заточив ся назад, упав до дверей, котрі відчинили ся, і покотив ся кілька сходів долів та відтак побіг по сходах. Ноги трясли ся підо мною і запутували ся в мій довгополий кожух. Серце било молотом, начеб хотіло розсадити грудну клітку, а я біг дальше і опинив ся аж на улиці. Тут опер ся я до мокрого муру, щоби отямити ся.

Одна із слухачок присунула ся

цифри припадає на Галичину 14 мандатів, на Д. Австрію 9, на Чехи 4, на Буковину 3, по 2 на Морави, Шлезк, Г. Австрію, Тироль, по 1 на Зальцбург і Терст. З проєктованих 4 нових мандатів в Чехії мають дістати по 2 мандати Німці і Чехи, а на Мораві і Шлезку по 1 мандаті Чехи і Німці.

Для Галичини припадає 14 нових міських мандатів, так що число мандатів з галицьких міст піднесе ся на 32, в сільських округах лишиться ся первісне число 70. Лишиться ся також засада, що кожний сільський округ в Галичині вибирає 2 послів. Поділ сільських округів виборчих зревідовано о стілько, щоби національні борби при виборах були виключені, а поділ для кожної з обох націй був можливо запевнений. Після нового проєкту в сільських округах 27 мандатів дістали би Русини, а 43 Поляки. В звязи з сим новим поділом для Галичини предложене запевняє заступство національної меншости, котра в данім окрузі є що найменше четвертиною населеня. Румуни, Русини і Німці на Буковині дістануть по однім мандаті більше. Нові рускі і румунські округи мають бути утворені через поділ округів установлених в попереднім предложеню. Німецький мандат дістануть сільські громади в полуднево-західній часті краю з переважаючим сільським населенем і велика посілість.

З 9 нових мандатів в Д. Австрії 5 дістане Відень, а 4 нові сільські округи. В Г. Австрії оден новий мандат дістане Лінц. Зальцбургі оден новий мандат дістане столиця.

В наслідок всіх сих змін § 6. виборчої ординації буде звучати: „До палати послів входить 495 вибраних членів, іменно: з Чехії 122, Дальматії 11, Галичини 102, Д. Австрії 64, Г. Австрії 22, Зальцбурга 7, Стирії 28, Каринтії 10, Країни 11, Буковини 14, Морави 46, Шлезка 15, Тироля 23, Форальберга 4, Істриї 5, Терсту 6, Градиски і Горичії 5“.

В Галичині: § 34. В округах, котрі вибирають по двох послів, передовсім вибраний є той, що одержав більше ніж половину відданих важних голосів. Окрім ближше до оповідача, а він говорив дальше:

»Я би був не злякав ся, наколи я в хаті застав би огонь, злодїв, скаженого пса, я би не зачудував ся, наколиб стеля була завалила ся, бо все те можливі річи — але як ся домовина попала в мою комнату? Домовина якоїсь аристократки? Взагалі, чи се була сама лише домовина, чи в ній не лежав труп властительки, котра зробила мені такі страшні, незрозумілі відвідини?

Ся тайна непокоїла мене. Наколи се не є якесь чародїйство, то се певно злочин, подумав я. Я губив ся в здогадах. Двері комнати зачиняв я все при виході, а лише немногі знакомі знали, де я ховаю ключ. Сеж не можливо, щоби хто небув з них вніс там домовину? Опісля думав я, що се може помилка, що домовину мали занести на виспий поверх. Але чиж се вчинилиб без заплати а бодай без могоричу? І якжеж дісталиб ся до комнати, коли я ключ найшов на своїм

вибраного абсолютною більшостию голосів, за другого вибраного треба уважати того, хто одержав більше ніж четвертинну відданих важних голосів. Як при першій виборі ніхто не буде мати абсолютної більшости голосів, то відбуде ся тіснійший вибір. Хоч в першій, або другій виборі оден з кандидатів одержав абсолютну більшість голосів, але інші голоси розстрілили ся між двох або більше кандидатів, так що жаден не одержав потрібної до вибору четвертини голосів, має бути переведений тіснійший вибір. Як в однім і другім виборі взагалі лише на одну особу віддано голоси, або голоси віддані на другий мандат злучили ся на одній особі, а мимо того не osiąгнуто конечного до вибору числа голосів, то що до вибору другого посла має бути заряджений новий вибір після § 33.

§ 35. Як розходить ся о вибір одного посла, то при тіснійшій виборі виборці можуть голосувати лише на сих двох кандидатів, котрі при першій голосованю одержали зглядно найбільше число голосів. Як при тіснійшій голосованю мають бути вибрані два послы, то тіснійший вибір відбуває ся між сими трема кандидатами, котрі в посліднім голосованю дістали зглядно найбільше число голосів. При рівності голосів рішає жереб, витягнений головою комісії, або має бути переведений тіснійший вибір. Кожний голос, відданий при тіснійшій голосованю на особу не предложену до вибору, є неважний. Як при тіснійшій виборі всі віддані голоси розділені рівно між дві особи, рішає жереб.

§ 41. Зміни §§ 1, 8, 5, 33—36 і 41 сего закона, як також табеляричного додатку о поділі виборчих округів можуть бути ухвалені лише в присутности що найменше половини членів палати, більшостию $\frac{2}{3}$ послів.

Нова фаза в російській думі.

Суботнійший день стане в історії російської конституції знатнійшим, чим день отвореня думи. Коли до тепер дума занимала вимісті. Чи се був той дух, що віщував мені смерть?!

Запевняю, що я не забобонний і не вірю в спиритизм, але така подія могла занепокоїти навіть філософа. Я соромив ся в душі, вмовляв в себе, що се оптична омана, спричинена попереднім спиритистичним засіданем, непогудою і моїми нервами. Се конечно мусіла бути омана!

Дощ із снігом бив мені в лице, вітер роздував поли кожуха, мало не зірвав шапки з голови, я перемок, дрожав із зимна, хотів зайти десь до хати, але де? Назад домів? А як там ще знов застану домовину? Ні, се переходить мої сили! На улиці не можна було також під таку негоду остати і я постановив просити мого приятеля о нічній та звернув ся до Упокоїна, що опісля застрідив ся. Він жив недалеко від мене у крамаря Черенова в мертвій улиці.

(Конець буде).

чікуюче становиско супротив правительства і старала ся уникнути всякого конфлікту, то в суботу, в наслідок недостаточної відповіді правительства на адресу думи, прийшло до такої ріжниць між легіслативною, а езекутивною властїю, що дума зажадала димісії кабінету і вибору нового з лона думи.

Засіданя розпочало ся о год. 2:30 по полудни. На міністерских лавках засіли всі міністри, крім міністра війни і маринарки; в льожки явив ся вел. князь Михайло Миколаєвич і багато дипломатів. Президент думи Муромцев уділив голос президентови міністрів Горемікінови, а сей відчитав декларацію правительства, як

Відповідь на адресу:

Правительство, беручи за підставу своєї діяльности тісне придержуванє законів, заявляє: — по перегляненю порученої ему царем адреси думи — повну готовість підпирати думу при опрацьованю поручених нею квестий, о скілько не переступають рам признаної думі заходатної ініціативи. Сего підпертя узначить правительство також при зміні виборчого права, хотїй єстvue гадка, що сеї квестїї не належить зараз брати під наради, бо дума доперва зачала свою діяльність і тому не могла єще ясно представити собі потреби сеї зміни. Особляшу увагу звертає рада міністрів на справу невідкладаня заспокоєня потреб сільського населеня і рівноправности селян супротив інших кляс, на заспокоєня робітничої кляси, на справу випрацьованя закона про обовязкове народне шкільництво, втягненє богатих кляс до податкового обовязку, реоранізації провінціонального заряду, і самоуправа при узглядненю території. Не меншу вагу привязує правительство до порушеня законів про ненарушимість особи, про свободу віроісповідань, праси, зборів і товариств, однак уважає потрібним при опрацьованю сих законів заосмытити адміністрацію успішними средствами, щоби правительство могло перешкодити і протиділати надужитям уділенних свобод.

Що дотичить розвязаня аграрної квестїї при помочи апанажових і церковних земель та примусового вивластненя приватної земельної власности, то уважає рада міністрів своїм обовязком, не відбирати права власности одному, щоби єго признати другому. Відмовляти права єствованя приватної земельної власности, значило би перечити взагалі праву приватної власности. Ненарушимість приватної власности творить на цілім сьвітї у всіх стадиях розвою горожанського житя підставу добробуту народа, опору державного житя. Аграрну квестію можна, при ужитю средств, які держава має до розпорядженя, безперечно розвязати успішно, без підкопуваня сили вітчизни. — Дальші думою наведені закони дотичать одвічальности міністрів і знесеня державної ради. Міністерияльна рада не удажає себе управненою занимати ся сими пропозиціями, бо они змагають до радикальної зміни основних законів, які не належать до компетенції думи. Що дотичить вкінці чуваня над зростом спроведливости і певних відносин в армії і флоті, заявляє правительство, що в війську сї підстави тривають незломно і тепер клоїт достойного вождя звернений на те, щоб поправити материяльну долю війська і вишукати средства задля здійсненя сего.

Дальше міністерська рада застерігає собі виключно компетенцію задля усуненя урядничої самоволї, признаючи думі тільки право інтерпеляції в рамках існуючих законів. Що до зниженя виїмкового стану, міністерська рада вказує на безнастанні убийства і насильства, яко на єго причину. Доки не уставуть сї неспокої, а правительство не одержить інших средств, створених новими законами задля удержаня ладу, — дотї мусить тривати виїмковий стан. — В квестїї амнестії підносити міністерська рада, що є она виключною прероґативою монарха. Зі своєї сторони заявляє, що помилуванє тих осіб, що брали уділ в убийствах і натильствах не причинило би

Н О В И Н К И.

ся до успокоєня краю. Що до осіб, арештованих в адміністраційній дорозі, міністерська рада зарядила вже, коли они тільки не загрожують публичній безпечности, — випустити їх на волю.

Независимо від квестий, порушених в адресі, уважає рада міністрів потрібним назначити тепер в загальних чертах свої проекти на полю законодавства. Селянську квестію так на правнім як і на економічнім поли уважає рада міністрів найважнішою і до її розв'язання хоче праступити з цілою старанністю і остророжністю. В тій цілі правительство приготовлює для думи проекти в справі загальної народної просвіти, а крім сего проекти в сораві реформи вишого і низшого шкільництва. Про заповіджені царем реформи не можна думати, доки не настане законний і правний стан. На чоло висуває рада міністрів квестію утворєня місцевих судів на підставах упроєня процесової процедури; заповідає проєкт в справі одвічальности урядових осіб, проєкти законів доходного і спадкового податку, ревізію кількох посередних податків і в справі паспортних приписів. а відтак бесідник закінчив словами: Правительство е переняте пересвідченєм, що сила держави на внутр і на внї полягає на законній, але сильній діяльності виконуючої власти. Такою діяльністю наміряє правительство кермувати ся непохитно, в свідомости своєї одвічальности перед престолом і краєм. Рада міністрів має пересвідченє, що дума, свідома, що мирне поведженє держови зависимє від розумної гармонії свободи і порядку, своєю спокійною, творчою працею буде співділала при виюваню у всі класи населєня сего, так потрібного краєви успокоєня.

Відчитанє сеї декларації Горемикиню трвало 17 минут. Палата вислухала єго в глибокім мовчаню. Коли Горемикин скінчив, в палаті підніс ся великий гамір і серед него почала ся

Дискусія над декларацією правительства

до якої перший зажадав слова пос. Набоков. Він заявив, що відповідь на адресу розчарувала всіх, бо передовсім амнестию полагодила абсолютно відмовно. Ся декларація є візванєм краю, який став червоний не від революції, а з причини половичних концесій правительства (гучні оплески). В тім самім дусі та в єще більше подратованім тоні промовляв п. Родічев, відносячи, що правительство континує політику насильства і безправства і тому кабінет мусить зробити місце новому, бо не признає засади, що рішенє правних квестий належить до народа, а не до виконуючої власти. Пн. Алядін і Анікін захопили палату своїми горячими промовами, а вкінци пос. Какошкин в річевій промові осудив в найострійший спосіб заяву правительства.

О год. 1/2 5 перервано засіданє на півтора години, а коли по отворєню нарад бесідники знов стали виступати против правительства і єго декларації, забрав слово міністер справедливости для оборони становиска правительства, яке хотїй признає недостатки і похибки в істнуючїм законодавстві, то всеж таки мусить єго придержувати ся доти, доки разом з думою не випрацює нових законів. Палата вислухала мовчки сеї промови а відтак вєла дальше дискусію з неумолимою критикою правительства; вкінци ухвалила повстанєм з місць всіма голосами, против сімох, дневний порядок, з жаданєм безкровного усунєня теперішного кабінету і заступленя єго кабінетом, зложеним з мужів довіря більшости думи.

Засіданє замкнено перед год. 8 вечером; слідуєчє в понеділок о год. 2 по полудни.

— **Календар.** Ві второк: руско-зат.: Модаста, Теодора; римо-кат.: Максиміна. — В сєреду: руско-кат.: Андроника; римо-кат.: Фелікса папи.

— **Руский театр в Золочеві** дасть вівторок 29. мая с. р. лише одну виставу «Суста». Є се найновіша і найліпша комедия в 4 діях Карпенка-Карого. Початок точно 8. вечером. Відтак переїздить театр до Збаража, де з днем 31. мая розпічє ряд представлєнь в нарочно побудованім павільоні.

— **Українсько-руські товариства в Станиславіві** устроюють в пам'ять Т. Шевченка в четвер 7. червня с. р. в салі тов. ім. Моношка торжественний концерт при співучасті пп. З. Левицької, М. Літинської, академічного хору „Бандурист“ зі Львова, В. Пачовського, П. Чайківського і повної оркестри 24. п. п.

— **Аматорське представлєнє в Стрию** устроє в четвер 7. червня с. р. тов. «Сокіл» в салі „Народного Дому“. Відограна буде «Торговля жемчугами», комедия Гр. Цеглиньського. Початок о год. 7 1/2 вечером.

— **Зїзд мужів довіря** національно-демократичного стороництва порішив на нараді відбутій у Львові дня 25. мая 1906 р. отсі резолюції оповіщені в «Ділі»: I. Висказуємо рускому клубови парламентарному повне признанє за єго дотеперішні заходи в справі реформи виборчої, а зосібна голові сего клубу Ви. Юл. Романчукови. — II. Стоїмо за загальним, рівним, безпосередним і тайним правом виборчим, без ніяких обмежень, як з огляду на стан посіданя так на культурну або податкову силу. — III. Фактичного стану посіданя а радше стану панованя шляхотско-польських верховодів, втворєного дотеперішню несправедливою ординацією виборчою та неприязним і противзаконним поступованєм австрійської адміністрації в Галичині супротив Русинів, не можемо признати правним станом політичним, але не жаль безправним станом, суперечним з основами конституції і всякого права та справедливости. — IV. Вже первісний правительственный проєкт виборчої реформи був що до числа мандатів, назначених рускому народови, очевидно для него кривдою та виявляв в дивовижній конструкції виборчих округів східної Галичини намірену злу волю єго творців против нас; а тепер форсовані польським колом зміни на виключну користь польского елемєнту є прямою провокацією руского народу. Зосібна, відношенє мнмих 28 руских мандатів посольських до 74 польських мандатів посольських є для Русинів значно гірше від несправедливого предложєня бар. Гавча з 27 рускими мандатами посольськими супротив 61 польських мандатів посольських, а навіть від дотеперішного законного відношеня 22 руских мандатів до 56 польських. Отсе відношенє показує ся в дійсности єще більше некорисне для Русинів, коли зважить ся, що наслідком подвійних округів виборчих з пропорциональним голосованєм, вимково лиш для Галичини прононованих. Русини можуть при теперішній адміністраційній системі здобути фактично лише кільканацять мандатів посольських з загального числа 102 мандатів. Проте жадаємо усунєня пропорциональної системи виборів і признаня рускому народови в Галичині 42 прц. усіх галицьких мандатів, які нам належить ся уже на підставі теперішної тенденційної статистики. — V. Так само проєктована правительством техніка виборів видає акт виборчий без всякої контролі виборців в руки неприхильної нам адміністрації краю; проте жадаємо повного забезпечєня легальности виборів і утворєня осібного трибуналу виборчого. — VI. Протєстуємо рішучо против жаданого польським колом розширєня автономії, а натомісць стоїмо непохитно при жаданю автономії народів. — VII. Против наміреного покривдженя руский нарід приневолений ужити найострійших і найдальше ідучих средств самооборони, а рускі послы парламентарні повинні поборювати сей замах всіми силами, евентуально най-

острійшою формою протесту, та хоч би навіть зложенєм мандатів назначити, що Русини не узнають такої реформи виборчої. — VIII. На случай відкиненя оправданих і конечних жадань руского клубу парламентарного що до зміни проєкту реформи виборчої в справедливим інтересі Русинів, стане політичне істнованє руского народу в Галичині прямо неможливе, що довести може до поважних заворушень і переворотів суспільно-політичних, за що снаде одвічальність на рішачі чинники держави. — За «Народний Комітет»: Др. Кость Левицький, голова. Л. Цегельський секретар.

— **Сьвіт**, літературно-наукова часопись, що почала виходити у Львові з сїм роком під редакцією молодих наших письменників, перейшла всякі надії кожного, хто єї читає. До нових часописий у нас звик загал відносити ся недовірливо, і зовсім оправданю. Звичайно того, що обіцуює ся у програмовім числі, редакції не додержували, не змогли приєднати собі нових співробітників, а навіть первісні відпадали. Через те зміст часописи копляв, і часопись по короткім єствованю упадала. Зі «Сьвітом» зовсім що вишого бачимо. Перші числа сеї літ.-наук. часописи в руках молодих редакторів показували, що она відповість зачеркненій програмі. До того щасливі обставини прихилили до редакції «Сьвіта» значний гурт старших письменників, так що «Сьвіт» станув на справдішній вижині своєї задачі і заслугує на поперте руского загалу. В посліднім 7. числі з 24. мая містить «Сьвіт» крім поезий Б. Лепкого, В. Пачовського, Луцького і Ю. Луговича — прозові новелі, продовженя повістий, наукові розвідки, оцінки і т. д., пера О. Кобилянської, М. Яцкова, С. Людкевича, Хмарина та інших, а з перекладів містить Гуго Фесколя і Срдзяна Тудіча. — «Сьвіт» виходить кожного 9. і 24. дня місяця і коштує 8 К річно. Адреса редакції: В. Бирчак, Львів, Кльоновича 8; адреса адміністрації: Львів, друкарня Манецкого, ул. Коперника 9.

— **Заява тов-а „Академічний хор „Бандурист“.** Отсим подаємо до прилюдної відомости, що хор нашого товариства не брав участі в ніяких похоронах, а вістки, будь то «Бандурист» за відповідною винагородою супроводжає своїм співом померших на тамтой сьвіт, є тенденційною видумкою, що має на цілі підкопати повагу молодого товариства. — За видл: *І. Тиховский.*

— **Нове виданє «Кобзаря» Т. Шевченка.** Київські «Отголоски Живни» потують вістку, що П. Е. Щоголів, займаючись тепер студіями «кирило-методівської справи», найшов в окремім пакеті рукопись, яка обнимає сто листків віршів, написаних власною рукою Шевченка. Сї твори забраню у Шевченка при арештованю і можливо, що се було вже підготованє новє виданє «Кобзаря» по р. 1847. В збірці сїй найдуть ся певно твори, доси єще нікому не відомі, а держані десятками літ під чиновничим замком. П. Е. Щоголів заявляє, що пок. проф. М. І. Стороженко, який перший дістав доступ до актів кирило-методівського процесу, не вичерпав їх, як слід Там має бути багато даних не лиш для характеристики осіб, замішаних в процесі але є також і літературні твори П. Куліша, В. Білозерского і других. Тепер мають в Петербурзі друкувати повне виданє творів Т. Шевченка, тому висліди П. Е. Щоголева придадуть ся видавцям «Кобзаря».

— **Вісти з закордонної України.** Дня 30. с. м. приїздить до Києва український театр Левицького, що довгий час грав з добрим успіхом в Петербурзі. В склад сеї театральної дружини входить визначна артистка Лучинська. Впрочім дружина складає ся з молодих сил: буде грати в великім міскім театрі.

В Зенькові, полтавської губернії, засновує ся український клуб. Почав там се діло студент київского університету А. І. Лещенко. Клуб засновує ся длятого, щоб будити серед Українців городян і селян національнє самопизнанє і пособляти Українцям брати участь в політичнім і громадянським житю. В клубі читати муть ся лекції, реферати і т. п., буде

Про симо відновити передплату.

бібліотека-читальня з книжок переважно українських; але будуть книжки й іншими мовами; крім того клуб продавати ме книжки, газети і всякий припас до науки. Членами клубу можуть бути дорослі люди городишні й селяни обох полів всякої нації, які спочивають ідеї відродження Українців.

— **Пошести в Галичині.** Przegląd lek. подас, що від 13. до 19. мая були звісні в Галичині отсі нові випадки пошестних недуг: 5 випадків віспи в західній Галичині; 65 випадків п'ятнистого тифу в 20 громадах: Глина 2, Хоробрів 1 (пов. Бережани), Динів 3 (п. Березів), Долина 1, Жуків 6 (п. Городенка), Завадів 4 (п. Яворів), Ланчин 4, Зелена 3 (п. Надвірна), Дорожів 1 (п. Самбір), Потічок 2, Будилів 1, Підвисока 3 (п. Святин), Кальне 1 п. Стрий, Королівка 4 (п. Товмач), Бужок 3, Белець 7 (п. Золочів), Коршилів 1 (п. Зборів) і 8 випадків в мислиницькім повіті; запалене мозкових опон лучило ся в 39 випадках а в 24 громадах: у Львові 1, в Коломиї 1, Раві 2, в Тарнаві 2 (п. Перемишль), в Вязовиці 1 (п. Ярослав), в Нароли 2 (п. Чесанів), прочі в західній Галичині.

— **Іміграційна колода.** З Вашингтону доносять, що тамошний сенат прийняв внесені, щоби кожний пришеlecь до Сполучених Держав заплатив 5 доларів (24 К) податку і щоби ан-альфавети були виключені від іміграції до Сполучених Держав. Против того внесеня репрезентанти західних і полудневих держав, головно промисловці і репрезентанти округів з плянтаціями бавовни мають запротестувати на конгресі, бо наслідком такого обмеження вони дуже потерпіли би.

— **З залізниць.** З уваження ц. к. міністерства залізниць заряджує ся сим, що запроваджені з днем 1 січня 1906 піврічні карти їзди можуть бути, почавши від 1. червня с. р. виставлювані не тільки на календарові півріччя але також на яких небудь шість по собі слідуєчих місяців того самого року (н. п. від 1. червня до 30. падолиста).

— **Гумористиний кутик.**

Пан Народовець.

Ось послушайте, Іванцю,
Яж добра вам жичу,
Я надумав видавати
Часопись мужичу.

На що вам здала ся тая
Мудра політвка?
Тільки часу марноване,
Сварки, біятка...

Хай пани ідуть до думи
Голови сушити!

Я вам справи господарскі
Поможу рішити.

Я навчу вас, як гноїти
Землю для пшениці,
Кажете, землі немає?
То пусте, дрібниця!

Розкажу вам, як де в сьвіті
Сіно косять люде...

В вас немає сіножаті?

Ет, якось то буде!

Розкажу вам, як худобу
Треба випасати...

Вам не стало пасовиска?

Чи ж на те вважати!

Ну, навчу вас, як належить
Випасати ліса...

Ви не маєте вже ліса?

Отуди до біса!

То хйба навчу сушити
Вікове болото...

Як? Не маєте й болота?

No, то мпиеjsza o to!

Але ж слухайте, коханку,
Яж добра вам жичу,

Хоч спаліте, а купіте

Часопись мужичу!

(За „Шершнем“).

Телеграми

з дня 28. мая 1906.

Харнів. Українці зложили університетам харківському і київському петиції жадаючи утвореня катедр української літератури і української мови.

Відень. Кружить ту чутка, що кн. Гогенльоге подас ся до димісії з причини недоведеня до порозуміня з Угорщиною в справі цлової тарифи.

Християнія. Штортінг ухвалив, що похорон Юзена має відбутися ся кептом держави. Похорон відбуде ся дня 31. с. м.

Тифліс. На тутешнього генерал губернатора виконано на дорозі замах. Бомба убила козака, а губернаторови і поліцмаїстрови, що з ним їхав, не стало ся нічого.

Париж. В Бразилії вибухла грізна революція. Повстанці здобули кілька міст і розбили правильне війско.

Матеріяли до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Листи б. секційного шефа Едварда Гневоша до посла Ол. Барвіньського.

(Дальше.)

Odszedłem daleko od właściwego przedmiotu.

Jako były referent szkolnictwa galicyjskiego, właśnie w czasie przejściowym w czasie jego uregulowania, przeistoczenia z niemieckiego na narodowy znane są mi lepiej od drugich pojedyncze fazy tego dzieła.

Hr. Gołuchowski był głównym propagatorem oświaty ludowej i wprowadzenia języków krajowych do szkół ludowych, odnośnie do narodowości mieszkańców gminy, która utrzymywała u siebie szkołę; działał na podstawie ustawowej, na postanowieniu cesarskiem z dnia 16-go kwietnia 818, które przypisywało język ruski dla szkół przeznaczonych dla Rusinów. — Więc już rządy absolutne uznały równouprawnienie języka ruskiego — które terazniejsze urzęda szkolne różnemi wybiegami uszczuplają nawet w tych przez hr. Goł. ustanowionych szkołach, w liczbie wyższej nad 1300 w gminach na wschodzie, o których Pan w mowie wspomina — hr. Goł. nie był wrogiem Rusinów, sam uczył dzieci swego języka ruskiego, jak się o tem przekonałem na audyencyach, które mi rano udzielał dla zdania sprawy z czynności Rady szk. kraj., której byłem pierwszym referentem. — Zabiegom hr. Goł. przypisać należy wyznaczenie z skarbu państwa stałej remuneracyi dla docentów w języku ruskim przy wszech. lwowa w wydziale prawnym; także przyczynił się, że Rusini mogli zdawać egzamina państwowe w języku ruskim.

Poseł Romańczuk żąda wnioskiem swoim najprzód ustalenia obok katedr polskich, katedr ruskich; a dopiero później z tych katedr nastąpić ma utworzenie samoistnej wszechnicy ruskiej — p. Romańczuk wybiera taką samą drogę, którą doszli Polacy do wszechnicy polskiej we Lwowie. Ta polonizacya — nie wchodzi teraz w kwestyę, czy była prawidłową i sprawiedliwą, później zrobię o tem uwagę — poczęta od utworzenia katedr niektórych z językiem wykładowym polskim, obok katedr niemieckich. Nie tak łatwym było, jak przedstawia p. Starzyński — znalezienie odpowiednich docentów.

Trudne i długo trwające pertraktacye, najpierw z rządem o przypuszczenie języka polskiego, dalej o przyznanie stałej dotacyi dla docentów — a nareszcie znalezienie kandydatów i skłonienie ich do objęcia nadzwyczajnych katedr polskich.

Mogę o tem mówić, bo byłem referentem spraw edukacyjnych przy Namiestnictwie, przeto przeprowadzałem i pomagałem hr. Goł. w jego odnośnej czynności — znane mi też są wszelkie akta, które się odnoszą do starań o przeprowadzenie zasad równouprawnienia w szkole języków narodowych — począwszy od r. 1848. Ciekawe te akta dla badacza. Akta te są dowodem — jak słuszną jest przestroga Pana dla polskiego Koła przy końcu mowy i dziwi mnie, że prof. Starzyński za-

siągnął z priorów i użył przeciw p. Romańczukowi argumenta, któremi rząd centralny sprzeciwiał się wprowadzeniu języka polskiego do szkolnictwa w kraju, mianowicie do wszechnicy tak we Lwowie jak i w Krakowie.

Nie mogę tu pominąć pytania, czy odpowiada stanowisko, które zajęło Koło w obec wniosku p. Romańczuka, przezorności politycznej? Wszak głosowanie, za lub uchylene się od niego, nie byłoby zmieniło okoliczności, które na teraz są nie korzystne dla doraźnego utworzenia samoistnej wszechnicy ruskiej. Zawsze mogłoby być Koło przemawiając i głosując za wnioskiem względem przejściowego, przygotowawczego ustalenia katedr ruskich, okazać, że oświadczenie swoich gotowości do współpracy w podniesieniu umiejętnego kształcenia Rusinów nie jest czezem frazesem, że chce dalej rzeczywistość rozwijać rozpoczętą już dawniej przez rząd akcyę wprowadzenia docentur ruskich, że robione Władzom wszechnicy lwowskiej zarzuty — iż utrudniają habilitacyę i przypuszczenia kandydatów do tradowania umiejętności w języku ruskim, są niesłuszne.

Może się Koło poprawi w tym kierunku przy rozprawie budżetowej?

Nie wiem, czy przy wszechnicy lwowskiej są ku temu dane, aby mógł się habilitować kandydat na docenturę z wykładem ruskim?

W pierwszych czasach ustalono docentów z wykładem polskim bez żądania habilitacyi, bo też trudno było, jak wyżej wspomniałem, znaleźć ściśle ukwalifikowanych docentów. Po długich pertraktacyach, gdy wyrobiono stałą remuneracyę, przyjął adwokat doktor Kabath obowiązek wykładania po polsku, jeżeli się nie mylę procedury sądowej — a rada krajowy Peplowski drugą docenturę na wydziale prawnym Tych, których p. Starz. wymienia, nie było, kiedy zaprowadzono język wykładowy polski, jeszcze nie byli dojrzały, ale była komisya egzaminacyjna dla egzaminów państwowych, której język był polski.

(Koniec буде.)

Надіслане.

(За сю рубрику редакція не відповідає.)

Відповідь.

На запы проф. д-ра Стоцкого в „Руслані“ моя відповідь коротка: В ч. 32. „Буковини“ надруковано на мене з наказу проф. Стоцкого етатю, повну безосновних напастий і лайки. Я боронив ся против того листами. Колиж потім спір мав бути полагоджений „мирно“ і по „любови“, проф. Стоцкий своїми нечуваними жаданями сам зробив всякі дальші переговори неможливими і я на его жадања не пристаю. Не осягнувши бажаної сатисфакції, проф. Стоцкий вдоволив ся наразі і таким закінченням справи. Лишаю ему в найбільшим спокоем сю дошеву потіху, причім зазначаю, що в тих товариствах, до котрих я хочу належати, я лишив ся членом.

Др. Осип Маковей

За певну і добру льокацію

поруцаємо:

- 4 1/2% листи гіпотечні
 - 4% листи гіпотечні
 - 5% листи гіпотечні преміовані
 - 4% листи Товариства кредитового земского
 - 4% і 4 1/2% листи Банку краєвого
 - 4% позичку краєву
 - 4% облигації провінаційні і всілякі ренти державні
- Ті папери продаємо і купуємо по найточнішим курсі деннім.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. анц.

БАНКУ Гіпотечного.